

Ежелгі үнді мәдениеті

Ежелгі үнді мәдениетінің өмір сүру уақыты б.з.б. III мың-тан б.з.б. VI ғасырға дейін. Қазіргі Үндістан мемлекетінің атауы XIX ғасырда пайдаболды.

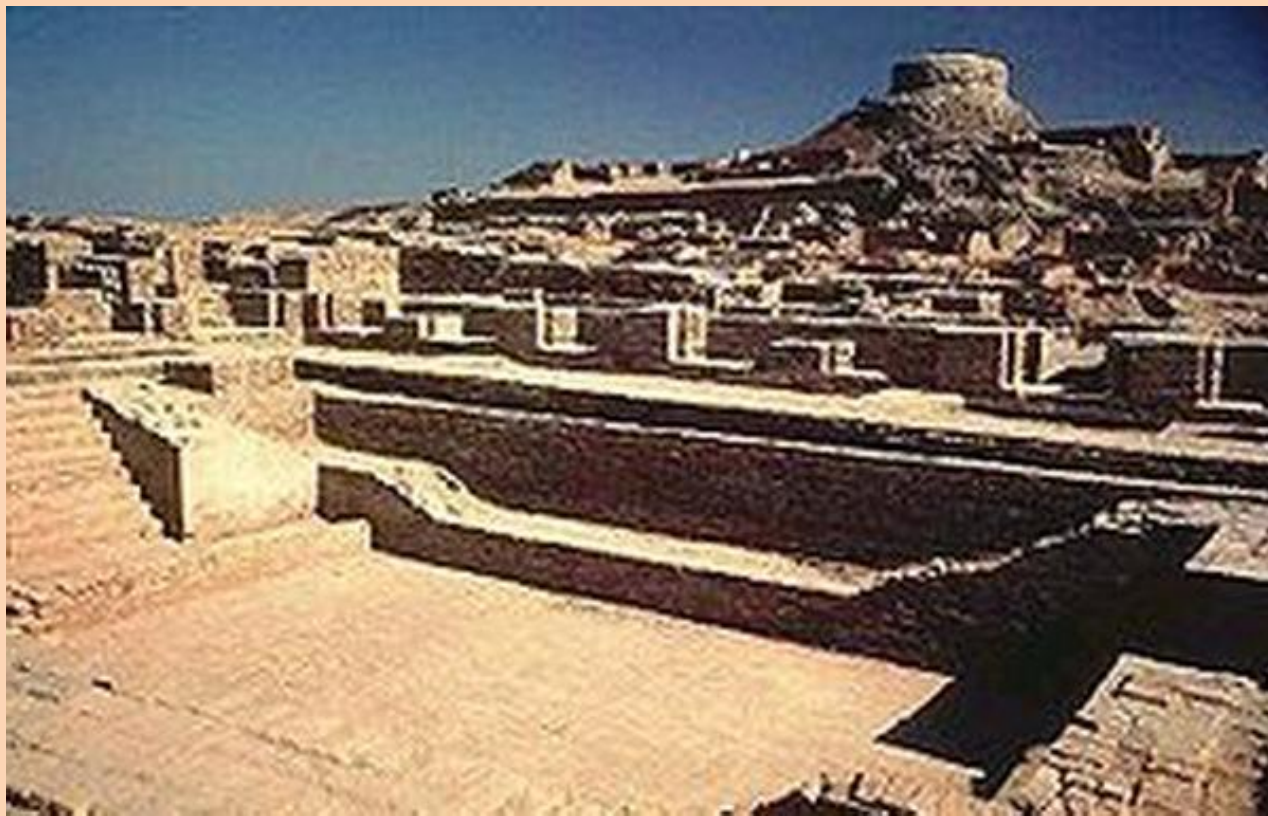
Үнді мәдениет ерекшеліктері :

- діни және философиялық ілімдер байлығы мен алуандығы
- Ғалам (Әлемнің құпиясы) мен адам әлемні (философия және йога) ішіндегі дүниесі;
- ғажайып музыка мен би;
- особое почитание любви — чувственной и физической.

Ежелгі Үндістанның тарихы кезеңдері :

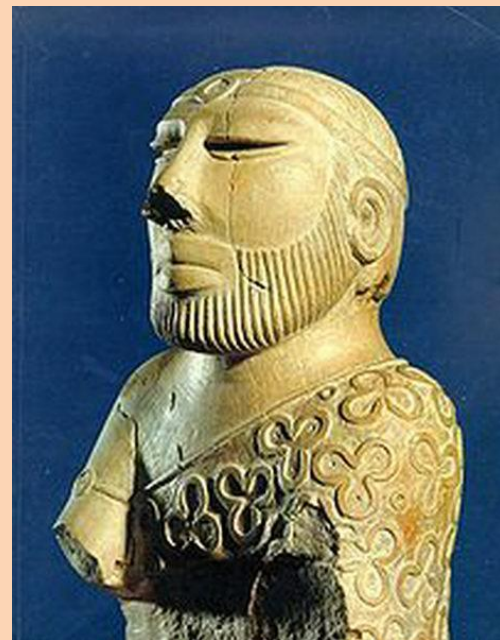
- ***Харапп өркениеті***
- ***Арий әулеті***
- ***Маурья және Гупта империясы***

Хараппа өркениеті - қазіргі Үндістан мен Пәкстан аумағындағы ежелгі мәдениет. Біздің заманымыздан бұрынғы 3-мыңжылдық пен біздің заманымыздан бұрынғы 16 ғасырлар аралығын қамтиды. Пәкстандағы Мултан облысы Рави өзеннің ескі арнасы маңындағы Хараппа атына байланысты Хараппа өркениеті деп аталған. Кейде оны инд мәдениеті, инд өркениеті деп те атайды.

Мохенджо-Даро

Мохенджо-Даро

Біздің заманымыздан бұрынғы 2500 ж. шамасында Инд өзені бойында үнді мәдениетінің негізі қаланды. Көп ұзамай Үндістанға Орталық Азиядан арий тайпалары басып кіріп, шамамен біздің заманымыздан бұрынғы 1500 ж. бүкіл Солтүстік Үндістанды басып алды. Арий өмірі туралы негізгі ақпарат көзі Веда, ол санскрит тілінде жазылған. (Үндістан ежелгі әдеби тіл)

Үнділерде каста маңызды орын алған. Каста төрт варнаға бөлінген:

- брахманы
  - кшатрии
  - вайшы
  - шудры
- Үнділердің бірінші діні ол Веда діні болып саналады. Ол дін политеистік сипатта және нысандарды жануарлар адам қасиеттерін беріп отыр.**

Индра- Найза құдайы

Сурья- күн құдайы

Агни – от құдайы

Брахманизм - ежелгі Үндістанда ведашылдықтың негізінде пайда болып, оны алмастырған діни - философиялық жүйе.

Индуизм б.з д. бірінші мыңжылдықта пайда болды. Ол адамды рухани құтқарудың үш жолын ұсынды. Олар:

қасиеттері істер жолы;

таным жолы;

адалдық жолы.

Брахма

Вишну

Шива

Империя Маурьев (б.з.б. V—III ғ.) Орасан зор аумақты жаулап алған, буддизмді бүкіл Үнді жеріне таратқан және император Ашок тұсында Маурья империясы гүлденген.

Гупта империясы (санскрит गुप्त, gupta, хинди गुप्त राजवंश) — IV—VI ғасырларды болған Гупта әулетінің бастауымен құрылған Үндістандағы мемлекет. Бұл кезең Үндістанның тарихында ұлттық әдебиетінің, өнердің, сәулет және философияның өркендеуінің «алтын ғасыры» ретінде **қалған[1]**.

Буддизм - (санскритше - बुद्ध धर्म, buddha dharma Будданың ілімі) - дүниежүзіне кеңінен таралған негізгі 3 діннің бірі. Б.з.б. V-VI Үндістанның бүгінгі Бихар штатында пайда болды. Буддизмнің негізін салушы Сиддхарта Гаутама деп есептеледі. Буддизм басқа ілім-танымдарды бойына оңай сіңірді және оның негізгі қағидасы жан иесіне жамандық жасамау болғандықтан, жер жүзіне соғыссыз тарайды. Қазіргі кезде Буддизм дінін 1 млрдқа жуық адам ұстанады.

Ежелгі үнді сәулет құрылысының ерекшеліктері . Б.з.б. III ғасырдағы ескерткіштер қазіргі заманға дейін сақталған жоқ. Себебі, құрылыс материалы ағаш болған. Б.з.б. III ғасырдан бастап құрылыста тасты қолданған.

Аджанта

Ежелгі үнді өнері

Шива ғибадатханасы

Алтын стамбха (500 кг алтын)

Ежелгі үнді өнері

Будда ескерткіші

Ежелгі фреска (Аджант)